

SPRAWOZDANIE Z PRACY MUZEUM MIEJSKIEGO W TYCHACH W 2021 ROKU.
Informacja dotycząca działalności merytorycznej

WYSTAWY I WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

1. *To idzie młodość. Życie sportowe na placu budowy socjalizmu*

2 lutego–20 marca 2021

Stary Magistrat, pl. Wolności 1, Tychy

Wystawa pokazuje najbardziej charakterystyczne cechy i symbole kultury fizycznej w Polsce w okresie tzw. stalinizacji.

W uchwale z 1949 roku Biuro Polityczne KC PZPR podkreślało: „Polska zmierzająca do socjalizmu, winna być krajem zdrowych i mocnych ludzi, radujących się życiem, w którym wychowanie fizyczne i sport wyrabia siłę woli, opanowanie i odwagę, wytrzymałość na trudy i umiejętność zespołowego życia i wysiłku, ludzi przygotowanych do pracy dla ludowej ojczyzny i do obrony w razie potrzeby jej granic”.

System kultury fizycznej w PRL został więc przeorganizowany na wzór radziecki, a sport miał odtąd służyć sprawom narodu i partii. Zasadniczymi cechami struktury sportu polskiego stały się na długie lata – jak w innych dziedzinach życia – koncentracja, demokratyczna centralizacja, masowość i planowość. Takie imprezy, jak kolarski Wyścig Pokoju czy Mistrzostwa Europy w boksie w Warszawie zostały obciążone polityczno–ideologicznym bagażem.

Na ekspozycji są prezentowane unikalne fotografie, plakaty, trofea i dokumenty z czasów, gdy mistrzowie sportu stawali się niejako własnością państwa. Nie brakuje na niej oczywiście wątków tyskich. W związku z rozpoczęciem budowy „Nowych Tychów” to wzorcowe miasto socjalistyczne było wdzięcznym polem do realizacji modelu stalinowskiego sportu.

To propozycja wystawiennicza nie tylko dla miłośników sportu, ale pozwalająca też na głębszą refleksję w ujęciu historycznym i socjologicznym.

Wydarzenia towarzyszące:

- 7 stycznia 2021 r.

Spotkanie online z Anną Sulińską, autorką książki „Olimpijki”

- 4 lutego 2021 r.

Spotkanie online z Weroniką Nowakowską, biathlonistką

- 11 marca 2021 r.

Spotkanie online z Jerzym Górą, dziennikarzem radiowym.

- 6 i 11 marca 2021 r.

Oprowadzanie kuratorskie po wystawie

2. *Praca i życie codzienne kobiet w Tychach na fotografiach w latach 1955–1989*

1-31 marca 2021

Galeria Muzeum Miejskiego w Tychach, Centrum Medyczne Paprocany

ul. gen. Wł. Sikorskiego 101

3. *Narodziny klubu. 50 lat Górniczego Klubu Sportowego Tychy (1971–2021)*

4 maja-31 grudnia 2021

Galeria Muzeum Miejskiego w Tychach – Centrum Medyczne Paprocany

ul. gen. Wł. Sikorskiego 101

Wystawa zrealizowana z okazji jubileuszu Klubu powstałego w 1971 roku pokazuje drogę do powstania w mieście wielosekcyjnego klubu sportowego, przywołuje ważne miejsca, ludzi i wydarzenia. Prezentowana w ogólnodostępnym miejscu, Centrum Medycznym Paprocany, popularyzuje kolekcję Muzeum oraz upowszechnia treści na temat historii miasta poza siedzibą Muzeum.

4. Księżniczki i dziewczyny

14 maja–23 października 2021

Stary Magistrat, pl. Wolności 1, Tychy

Wystawa to prezentacja twórczości dwunastu współczesnych artystek, które na zaproszenie kuratorów wystawy – dr hab. Irmę Koziną i dr. Patryka Oczki – podjęły swoiście pojmowany dialog z historią, składając swoją twórczością hołd kobietom działającym na przemysłowym Górnym Śląsku w XIX i XX wieku.

Ekspozycja prezentuje współczesne artystki twórczo związane z naszym regionem, pracujące w różnym medium (malarstwo, grafika, projektowanie ubioru, projektowanie graficzne, film dokumentalny). Są wśród nich: Anita Baenisch–Juda, Judyta Bernaś, Agnieszka Cieślińska–Kawecka, Dorota Hadrian, Ewa de Iulis Błaszak, Ilona Kanclerz, Weronika Siupka, Sybilla Skałuba, Monika Starowicz, Agata Szymanek, Ewa Zawadzka i Joanna Zdzenicka–Obątek.

Artystki, na zaproszenie kuratorów wystawy – dr hab. Irmę Koziną i dr. Patryka Oczki – podjęły swoiście pojmowany dialog z historią, składając swoją twórczością hołd kobietom działającym na przemysłowym Górnym Śląsku w XIX i XX wieku. Wśród nich znajdziemy zarówno przedstawicielki arystokracji (Daisy Hochberg von Pless) i wielkich śląskich rodów przemysłowców (Waleska von Tiele–Winckler, Matka Ewa von Tiele–Winckler, La Paiva – Blanka Henckel von Donnersmarck, Fryderyka Karolina von Reden, Joanna von Schaffgotsch), powojenne tyskie architektki (Hanna Adamczewska–Wejchert i Maria Czyżewska „Murka”), jak i wybitne naukowczynie (noblistka Maria Goeppert–Mayer) i artystki (aktorka Aleksandra Śląska, kostiumolożka Barbara Ptak).

To propozycja wystawiennicza nie tylko dla śledzących trendy w sztuce współczesnej, ale poruszająca ważne wątki lokalnej herstorii w szerszym europejskim kontekście, pokazująca ich wagę i aktualność.

Wydarzenia towarzyszące:

- 14 maja 2021

kameralne oprowadzanie po wystawie z dr hab. Irmą Koziną, Agnieszką Cieślińską–Kawecką, której praca składa hołd Matce Ewie von Tiele–Winckler, Judytą Bernaś, której praca składa hołd Aleksandrze Śląskiej

- 15 maja 2021

kameralne oprowadzanie po wystawie z dr hab. Irmą Koziną i Iloną Kanclerz, Dorotą Hadrian, której praca składa hołd Marii Czyżewskiej „Murce”, Weroniką Siupką, której praca składa hołd Waleskiej von Tiele–Winckler, Agatą Szymanek, której praca składa hołd Daisy Hochberg von Pless

- 27 maja; 1, 2, 8, 9, 11, 19, 29 czerwca; 2, 3 i 17 lipca; 3, 4 i 13 sierpnia; 8, 9, 21, 27 września; 1, 7, 10, 12, 14, 15, 16 i 23 października: oprowadzania kuratorskie po wystawie

- 19 czerwca

„Księżniczki” – warsztaty rodzinne, prow. Agata Szymanek

Zajęcia edukacyjne dla najmłodszych w wieku 8–12 lat, dla których punktem wyjścia była wystawa „Księżniczki i dziewczyny” oraz prezentowana praca Agaty Szymanek, która

podejmowała swoiście pojmowany dialog z historią i składała hołd Daisy Hochberg von Pless, jednej z kobiet działających na przemysłowym Górnym Śląsku w XIX i XX wieku.

Podczas warsztatów uczestnicy i uczestniczki poznali losy śląskich księżniczek, takich jak Daisy Von Pless, czy Joanna von Schaffgotsch, a potem wykreowali nową wersję księżniczki z zupełnie innej bajki, która bardziej odpowiada naszej rzeczywistości.

- 17 lipca

„Ćwiczenia duchowe” – warsztat kreatywny, prow. Agata Szymanek

Warsztaty dla dorosłych, dla których punktem wyjścia była wystawa „Księżniczki i dziewczyny” oraz prezentowana praca Agaty Szymanek, która podejmowała swoiście pojmowany dialog z historią i składała hołd Daisy Hochberg von Pless, jednej z kobiet działających na przemysłowym Górnym Śląsku w XIX i XX wieku.

Warsztaty pomogły odkryć przypowieści zakodowane w ilustracjach Solomona Trimosina z traktatu „Splendor Solis”. Kolejnym krokiem było przeprowadzenie artystycznych badań nad drogą do kamienia filozoficznego przy pomocy „Ćwiczeń duchowych”. „Ćwiczenia duchowe” to zeszyt zawierający zagadki wizualne inspirowane ezoterycznymi i magicznymi archiwami, wspierające wrażliwość środowiskową i duchową.

-13 sierpnia

„Piątek z księżniczkami” – warsztaty plastyczne dla dziewczyn i kobiet, prow. Paulina Niemczyk
Kameralne warsztaty kolażu portretowego dla wszystkich, którzy chcieli odkryć swój wewnętrzny potencjał. Uczestniczki rozwojowo-artystycznego spotkania szukały odpowiedzi na pytanie, kim jest współczesna księżniczka. Efektem było stworzenie autoportretu – kreatywnej pracy plastycznej na bazie zdjęć.

- 23 października

„Warsztat obecności – tworzenie fikcyjnej biografii” – warsztat kreatywny, prow. Agata Szymanek

Warsztaty dla dorosłych, dla których punktem wyjścia była wystawa „Księżniczki i dziewczyny” oraz prezentowana praca Agaty Szymanek, która podejmowała swoiście pojmowany dialog z historią i składała hołd Daisy Hochberg von Pless, jednej z kobiet działających na przemysłowym Górnym Śląsku w XIX i XX wieku.

Tematem przewodnim była kwestia obecności artystek na Śląsku, czyli przyczynek do tego, jak kontekst miejsca tworzy i wpływa na biografię. Podczas warsztatów uczestnicy i uczestniczki stworzyli alternatywny życiorys śląskiej artystki i aktywistki w oparciu o kreatywne pisanie, opowiadanie oraz kolektywne badania. Wykorzystali ślady istnienia naszej bohaterki w pisanych przez nią listach, rozrzuconych na stole kartach tarota, archiwalnych zdjęciach, aby stworzyć postać, którą poddali wnikliwej obserwacji. Zwrócili uwagę na to, jak odnajduje się ona wśród wydarzeń i możliwości, które oferuje jej miejsce zamieszkania oraz zaobserwujemy, jak reaguje na otaczające ją obecności – innych kultur, zwierząt i roślin.

5. Lacus czyli Jezioro

26 listopada–31 grudnia 2021 r.

Stary Magistrat, pl. Wolności 1, Tychy

Wydarzenia towarzyszące

26 listopada, 4, 6, 11 i 18 grudnia – oprowadzania kuratorskie

6. Sportowa strona miasta. Historia. Wydarzenia. Mistrzowie

Wystawa stała w Tyskiej Galerii Sportu

od 29.07.2016

[wystawa czasowo zamknięta z uwagi na uruchomienie na terenie Stadionu Miejskiego – Punktu Szczepień przeciwko COVID-19]

ZBIORY

1. Pozyskiwanie zbiorów

W I połowie 2021 roku zbiory powiększyły się o 2070 nowych jednostek zapisanych jako 408 pozycji inwentarzowych, w tym:

- Dział Historii Miasta – 220 nowych jednostek zapisanych jako 31 pozycji inwentarzowych (dary),
- Dział Urbanistyki, Architektury i Sztuk Wizualnych – 1220 (w tym 79 darów) nowych jednostek zapisanych jako 125 pozycji inwentarzowych (w tym 23 darów),
- Dział Fotografii – 584 (w tym 362 dary) nowe jednostki zapisane jako 206 pozycji inwentarzowych (w tym 84 dary),
- Tyska Galeria Sportu - 46 nowe jednostki zapisane jako 46 pozycje inwentarzowe (dary).

Łączny stan zbiorów na 31.12.2021 wynosi 20157 jednostek zapisanych jako 8510 pozycje inwentarzowe.

Najcenniejsze nabytki:

- zespół projektów architektonicznych autorstwa Marii i Andrzeja Czyżewskich,
- 3 projekty polichromii autorstwa Jerzego Nowosielskiego do kościoła pw. Ducha Świętego w Tychach
- 200 fotografii autorstwa Andrzeja Czyżewskiego,
- 48 fotografii autorstwa Artura Pławskiego (Tychy w pierwszym roku pandemii covid-19);
- 24 fotografii autorstwa Grzegorza Krzysztofika (Tychy w pierwszym roku pandemii covid-19);
- 235 fotografii dotyczących Strajku Kobiet na Górnym Śląsku (dokumentacja protestów, które rozpoczęły się w Polsce, w tym m.in. w Tychach, Katowicach, Gliwicach, Rybniku, Zabrze, Radzionkowie, Jastrzębiu-Zdroju, po wydaniu wyroku przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 22.10.2020 roku, sygn.. K 1/20, w sprawie planowania rodziny, ochrony płodu ludzkiego i warunków dopuszczalności przerywania ciąży) autorstwa: Katarzyny Adamczyk, Wojciecha Barczyńskiego, Marzeny Bugały, Anety Czarnockiej-Kanik, Marcina Giby, Marty Grochowskiej, Michaliny Kuczyńskiej, Michała Łuczaka, Artura Pławskiego, Filipa Rybickiego, Krzysztofa Szewczyka, Tomasza Watrasa, Adrianny Zok,
- 14 fotografii autorstwa Henryka Rączkowskiego (Kron),
- 12 fotografii autorstwa Mieczysława Wielomskiego (Kron),
- 10 fotografii autorstwa Krzysztofa Pileckiego (Kron).

2. Udostępnianie zbiorów

Realizacja kwerend dla Śląskiego Centrum Wolności i Solidarności, MCK, Uniwersytetu Wrocławskiego, Sosnowieckiego Centrum Sztuki oraz dla osób prywatnych, m.in. Magdaleny Kamińskiej, Katarzyny Gec i Anny Syski, Barbary Kubskiej (Barbara Kopia, Ewelina Lasota). Współpraca z Tyską Galerią Sportu w zakresie kwerend (Barbara Kopia).

3. Opracowanie i zabezpieczanie zbiorów

a. przeprowadzenie wywiadu i zebranie informacji na temat powstania Powiatowej Kolumny Transportu Sanitarnego w Tychach w latach 1954–1965 na potrzeby identyfikacji i opisu zdjęć;

- b. opracowanie 43 kart ewidencyjnych eksponatów w programie Musnet;
- c. prace związane przyjęciem zakupionych obiektów i darów do zbioru Działu Fotografii, m.in. przygotowanie umów, opis fotografii i wprowadzenie do inwentarza
- d. weryfikacja i uzupełnienie opisów zdjęć na stronie internetowej www.abc.tychy.pl. Korekta przeprowadzona po ponad roku od uruchomienia strony internetowej – dopisanie nowych faktów, poprawienie błędów, poszerzenie kontekstu
- e. zabezpieczenie nowych nabytków, przepakowanie fotografii już znajdujących się w zbiorach do kopert/papierów bezkwasowych – łącznie kilkadziesiąt obiektów.

WYDARZENIA

1. Cykl „Dom jest jak człowiek”

Zapoczątkowany w 2019 roku cykl zorientowany na to, co najbliższe: miejsce zamieszkania w wymiarze mikro – siedlisko, ulicę, osiedle, parafię – małą społeczność i jej codzienne życie. Gośćmi są autorzy podejmujący niepozorne, a przecież ważne etnograficznie, tematy lokalne. W 1 spotkaniu wzięło udział ok. 36 osób online (liczba wyświetleń: 1 236):

Spotkanie online z Joanną Gierak-Onoszko, autorką książki „27 śmierci Toby’ego Obeda”, wyd. Fundacji Instytut Reportażu „Dowody na istnienie” (18 marca 2021 roku)

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 1 082

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/564038347887676>

<https://www.youtube.com/watch?v=buJZ6IK64Hw>

2. Cykl „Mozaika górnośląska”

W 2 spotkaniach wzięło udział 138 osób (liczba wyświetleń 1 898):

a. „Sztuka sakralna na Górnym Śląsku wobec dyskursów narodowych” (25 maja 2021 roku) – spotkanie z dr. Jerzym Gorzelikiem – 15 osób

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

liczba wyświetleń: 798

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/2890481977935241>

b. Spotkanie ze Zbigniewem Rokitą, autorem książki „Kajś”, wyd. Wydawnictwo Czarne (28 października 2021 roku) – 123 osoby

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

liczba wyświetleń: 1 100

więcej: <https://www.facebook.com/MuzeumMiejskieWTypach/videos/574531193667114>,

<https://www.youtube.com/watch?v=aW6FOMwYPkE>

3. Cykl „Czas na architekturę”.

Architektura otacza nas nieustannie – zaspokaja nie tylko potrzeby materialne, ale i duchowe. Traktujemy ją w naturalny sposób użytkowo, częstokroć nie doceniając wielości jej znaczeń oraz roli, jaką odgrywa w kształtowaniu naszego poczucia estetyki. „Czas na architekturę” to zapoczątkowany w 2020 roku cykl spotkań traktujących o sztuce projektowania, organizowania i kształtowania szeroko pojętej przestrzeni. Wspólnym mianownikiem kolejnych odsłon cyklu będą zawsze wątki tyskie.

W 1 spotkaniu wzięło udział 15 osób (liczba wyświetleń 1 214):

„Od projektowania wewnątrz po kształtowanie krajobrazu” (19 marca 2021 roku) – spotkanie z architektem Robertem Skitkiem – 15 osób

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

liczba wyświetleń: 1 214

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/962160424321750>

<https://www.youtube.com/watch?v=g9CvdUeXdVs&t=10s>

4. Projekt „Lacus”

To autorska propozycja edukacyjna Pauliny Niemczyk, absolwentki Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, która w swojej twórczości artystycznej czerpie inspirację z natury, architektury i podróży. Ten interdyscyplinarny projekt badawczo-edukacyjny skierowany był do dzieci i młodzieży z Tychów. Jego celem było poszerzenie świadomości ekologicznej i wiedzy na temat ekosystemu Jeziora Paprocańskiego, także w kontekście historii tego miejsca oraz perspektyw turystyki i rekreacji. Poznanie specyfiki tego unikalnego obszaru umożliwiły działania kreatywne z pogranicza nauki i sztuki, przybliżające zagadnienia z pogranicza biologii, geografii, fizyki i chemii, jak warsztaty, wycieczki, gry terenowe, prelekcje czy pokazy filmów. Działania edukacyjne i artystyczne miały miejsce na terenie Jeziora Paprocańskiego i Muzeum Miejskiego w Tychach od czerwca do października 2021 roku.

To łącznie 18 warsztatów dla dzieci i dorosłych, łączących zagadnienia z pogranicza ochrony środowiska i sztuki, 6 rodzinnych spacerów edukacyjnych wzdłuż Jeziora Paprocańskiego, 1 wykład historyka sztuki, w którym oś narracji stanowił motyw jeziora w sztuce, 1 lekcja ornitologiczna nie tylko dla najmłodszych, uwrażliwiająca na otaczający świat. Ponadto podczas spotkań „Dbam o Jezioro – akcja segregacja” uczestnicy i uczestniczki zebrali ponad 30 worków odpadów, zaśmiecających teren wybrzeża Jeziora Paprocańskiego.

W ramach projektu odbyły się:

a) „Podróż – poznaj jezioro” – kameralne kreatywne plenerowe warsztaty rodzinne (5 czerwca 2021, godz. 10.00–12.00, 13.00–15.00 i 16.00–18.00)

w warsztatach wzięło udział łącznie 18 osób

b) „Woda – poznaj jezioro” – kameralne kreatywne plenerowe warsztaty rodzinne (26 czerwca 2021, godz. 10.00–12.00, 13.00–15.00 i 16.00–18.00)

w warsztatach wzięło udział łącznie 14 osób

c) „Poznaj Jezioro – EKOSpacer” – rodzinny spacer:

3 lipca 2021, godz. 11.00–13.00 – 26 osób

28 sierpnia 2021, godz. 11.00–13.00 – 9 osób

w spacerach wzięło udział łącznie 35 osób

d) „Poznaj jezioro – EKORyby” – rodzinne warsztaty plastyczne:

8 lipca 2021, godz. 17.00–19.00 – 7 osób

17 lipca 2021, godz. 11.00–13.00 – 4 osoby

29 lipca 2021, godz. 17.00–19.00 – 12 osób

w warsztatach wzięły udział łącznie 23 osoby

e) „NA NOWO czyli drugie życie ulubionych jeansów” – rodzinne warsztaty kreatywne:

15 lipca 2021, godz. 17.00–19.00 – 4 osoby

22 lipca 2021, godz. 17.00–19.00 – 3 osoby

12 sierpnia 2021, godz. 17.00–19.00 – 3 osoby

w warsztatach wzięło udział łącznie 10 osób

f) „Poznaj jezioro – Krajobraz” – rodzinny spacer edukacyjny:

24 lipca 2021, godz. 11.00–13.00 – 13 osób

g) „Poznaj Jezioro – Ptaki znad Jeziora” – rodzinny spacer edukacyjny:

31 lipca 2021, godz. 8.00–9.30 – 10 osób
16 października 2021, godz. 10.00–12.00 – 14 osób
w spacerach wzięły udział łącznie 24 osoby
h) „Poznaj Jezioro – Archispacer” – rodzinny spacer architektoniczny:
7 sierpnia 2021, godz. 11.00–12.00 – 22 osoby
i) „Lilia wodna – królowa jeziora” – rodzinne warsztaty plastyczne:
19 sierpnia 2021, godz. 17.00–19.00 – 1 osoba
26 sierpnia 2021, godz. 17.00–19.00 – 3 osoby
w warsztatach wzięły udział łącznie 4 osoby
j) „Poznaj Jezioro – Zanurz się w sztuce!” – warsztaty kreatywne dla dorosłych:
4 września 2021, godz. 11.00–13.00 – 6 osób
11 września 2021, godz. 11.00–13.00 – 1 osoba
9 października 2021, godz. 11.00–13.00 – 3 osoby
w warsztatach wzięło udział łącznie 10 osób
k) „Dbam o Jezioro – akcja segregacja” – akcja społeczna:
18 września 2021, godz. 11.00–13.00 – 5 osób
2 października 2021, godz. 11.00–13.00 – 12 osób
w akcji społecznej wzięło udział łącznie 17 osób
l) „Żywioł oswojony. Motyw jeziora w sztuce Zachodu” – spotkanie z dr. Jerzym Gorzelikiem, historykiem sztuki:
25 września 2021, godz. 17.00 – 9 osób
m) „Poznaj Jezioro” – lekcja ornitologiczna dla dzieci:
23 października 2021, godz. 11.00–13.00 – 19 osób
n) „LACUS czyli JEZIORO” – warsztaty sensoryczne dla najmłodszych wraz z kameralnym oprowadzaniem po wystawie:
4 grudnia 2021, godz. 11.00–13.00 – 10 osób
11 grudnia 2021, godz. 11.00–13.00 – 5 osób
18 grudnia 2021, godz. 11.00–13.00 – 10 osób
w warsztatach wzięło udział łącznie 25 osób

5. Film dokumentalny „Kryptonim <<Obiekt>>. Czyli cud nad Rawą”.

scenariusz, reżyseria, zdjęcia, montaż: Wojciech Wikarek

produkcja: Wojciech Wikarek i Telewizja Polska Oddział Katowice

premiera: 11 czerwca 2021 roku

tyska premiera: 20 czerwca 2021 roku (wzięło udział 72 widzów)

Najnowszy film znanego śląskiego filmowca–dokumentalisty Wojciecha Wikarka w pasjonujący sposób przypomina historię i kulisy legendarnego meczu hokejowego z mistrzostw świata w 1976 roku w Katowicach, w którym Polska sensacyjnie pokonała – jedyny raz w historii – drużynę Związku Radzieckiego. Wygrana 6:4 w katowickim „Spodku” z utytułowanym rywalem to jeden z najbardziej spektakularnych sukcesów polskiego sportu. W „Kryptonimie <<Obiekt>>” wspomnieniami z meczu dzielą się jego uczestnicy, wykorzystane też zostały unikalne materiały filmowe i fotografie.

Tyszanin Wojciech Wikarek jest czołowym twórcą kina niezależnego w południowej Polsce. Premiera jego poprzedniego filmu „Hanys” odbyła się w 2019 roku w Tyskiej Galerii Sportu.

Po seansie odbyło się spotkanie z twórcą filmu oraz uczestnikami meczu Polska – ZSRR z 1976 roku.

6. Spacerory edukacyjne

W 13 spacerach wzięło udział 104 osoby:

a) z cyklu „Kadry dzielnicy – powrót do przeszłości”:

„Osiedle C wczoraj i dziś” (19 czerwca 2021 roku) – 5 osób

„Osiedle D wczoraj i dziś” (10 lipca 2021 roku) – 5 osób

„Osiedle E wczoraj i dziś” (24 lipca 2021 roku) – 4 osoby

„Osiedla F i G wczoraj i dziś” (21 sierpnia 2021) – 4 osoby

„Osiedla N i O wczoraj i dziś” (28 sierpnia 2021) – 3 osoby

„Osiedla H, Ł i R wczoraj i dziś” (18 września 2021) – 4 osoby

„Osiedla K, L i M wczoraj i dziś” (25 września 2021) – 5 osób

„Osiedla U, T, W i Z wczoraj i dziś” (9 października 2021) – 8 osób

b) z cyklu „W stronę nowoczesności”:

Osiedla E i F (26 czerwca 2021) – 9 osób

Osiedle D (18 września 2021) – 8 osób

c) z cyklu „Pierwsze osiedla Nowych Tychów”:

Osiedle A (14 sierpnia 2021) – 14 osób

d) „O Tyszkach, stawie i pierwszym tyskim kinie... Zwiedzamy Stare Tychy

17 lipca 2021 – 20 osób

7 sierpnia 2021 – 15 osób

7. Konferencja popularnonaukowa: *Jak opowiadać o sporcie w muzeum – między kreacją i narracją*

pod patronatem honorowym Prezydenta Miasta Tychy Andrzeja Dziuby

21 października 2021 roku

Pretekstem dla jej zorganizowania było 5-lecie Tyskiej Galerii Sportu, oddziału Muzeum Miejskiego w Tychach, będącej fenomenem na skalę kraju. Tematy referatów oscylowały wokół unikatowości wystaw o sporcie – skoncentrowaliśmy się wokół tego, jak interesująco opowiadać o sporcie w świecie nowych technologii i nowego odbiorcy, ale poruszyliśmy też kwestie lokalizacji muzeum sportowego jako ważnego problemu komunikacji z odbiorcami. To była świetna okazja, aby w gronie ekspertów, praktyków i odbiorców życia muzealnego wymienić się doświadczeniami i pomysłami, jak atrakcyjnie przedstawiać sportowe historie w muzeum.

Wśród prelegentów w pierwszej części konferencji było można usłyszeć: Aleksandrę Matuszczyk – dyrektorkę Muzeum Miejskiego w Tychach z referatem „Tychy i Górny Śląsk jako kopalnia sportowych tematów. O wystawie stałej Tyskiej Galerii Sportu”, dr. hab. Dariusza Słapka z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z wystąpieniem „Rekonstrukcja historyczna w muzeum sportu”, Sebastiana Glicę z Muzeum Sportu i Turystyki, oddziału Muzeum Miasta Łodzi przedstawiającego referat „Miejskie muzeum sportu a klubowe antagonizmy na przykładzie łódzkim”) i Katarzynę Gutowską z Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie opowiadającą o „Budowaniu kolekcji w Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie”. W drugiej części wystąpili: Piotr Zawadzki – kierownik Tyskiej Galerii Sportu, oddziału Muzeum Miejskiego w Tychach z referatem „Wyzwania dla twórców, wyzwania dla widzów.

O działaniach Tyskiej Galerii Sportu na przestrzeni 5 lat”, Piotr Kapusta z Muzeum Nowej Huty, oddziału Muzeum Krakowa z prezentacją „Jak stworzyć ekspozycję opowiadającą o sporcie” oraz Dariusz Kortko – redaktor naczelny katowickiej redakcji „Gazety Wyborczej” przedstawiający referat „Jak opowiadać historie. Czy muzealnicy mogą nauczyć się czegoś od reporterów?”.

Konferencję zwieńczył panel dyskusyjny „Czego pragną odbiorcy” z udziałem prelegentów, zaproszonych gości – Michała Okońskiego („Tygodnik Powszechny”) i Pawła Czado (Interia) – oraz publiczności, moderowany przez Piotra Żelaznego, redaktora naczelnego magazynu „Kopalnia – sztuka futbolu”.

8. Nowe miasto. Nowe widzenie (2021–2022)

Inauguracja projektu Muzeum Miejskiego w Tychach i Szkoły Filmowej im. K. Kieślowskiego w Katowicach pt. „Nowe miasto. Nowe widzenie” (2021–2022) – spotkania robocze ze studentami Szkoły Filmowej na platformie Zoom; współpraca merytoryczna w zakresie opracowania koncepcji projektów studenckich.

9. Wydarzenia online:

a) „Olimpijki” – spotkanie online z Anną Sulińską reporterką i autorką książki „Olimpijki” towarzyszące wystawie „To idzie młodość. Życie sportowe na placu budowy socjalizmu” (7 stycznia 2021 roku); spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 1 602

więcej:

https://www.facebook.com/watch/live/?v=1607865839422069&ref=watch_permalink

<https://www.youtube.com/watch?v=NA64RsiFTAo&t=42s>

b) „Sportowiec pod presją” – spotkanie online z Weroniką Nowakowską, medalistką mistrzostw świata w biathlonie (4 lutego 2021 roku);

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 1 908

więcej:

https://www.facebook.com/watch/live/?v=450466402976071&ref=watch_permalink

https://www.youtube.com/watch?v=QBQfSYhV_nk&t=402s

c) „Przed grą o awans” – spotkanie online z Łukaszem Grzeszczykiem, kapitanem GKS-u Tychy (17 lutego 2021 roku);

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 798

więcej:

https://www.facebook.com/watch/live/?v=425192608762792&ref=watch_permalink

<https://www.youtube.com/watch?v=rIUahXsDkk0&t=217s>

d) „Magia sportowego radia” (11 marca 2021 roku) – spotkanie z Jerzym Górą, dziennikarzem sportowym z Polskiego Radia Katowice, towarzyszące wystawie „To idzie młodość. Życie sportowe na placu budowy socjalizmu”;

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 683

więcej:

https://www.facebook.com/watch/live/?v=448637433115481&ref=watch_permalink

<https://www.youtube.com/watch?v=3uNgejvDznU&t=211s>

e) Cykl „Dom jest jak człowiek”: spotkanie online z Joanną Gierak-Onoszko, autorką książki „27 śmierci Tobý’ego Obeda”, wyd. Fundacji Instytut Reportażu „Dowody na istnienie” (18 marca 2021 roku)

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 1 082

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/564038347887676>

<https://www.youtube.com/watch?v=buJZ6IK64Hw>

f) Cykl „Czas na architekturę”: „Od projektowania wewnątrz po kształtowanie krajobrazu” (19 marca 2021 roku) – spotkanie z architektem Robertem Skitkiem

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

w spotkaniu wzięło udział 15 osób

liczba wyświetleń: 1 214

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/962160424321750>

<https://www.youtube.com/watch?v=g9CvdUeXdVs&t=10s>

g) „O kulach po marzenia” – spotkanie z amp futbolistami Jackiem Koniecznym i Kamilem Nowakiem (25 marca 2021 roku);

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 1 209

więcej:

https://www.facebook.com/watch/live/?v=847575232493088&ref=watch_permalink

<https://www.youtube.com/watch?v=vx-8-TObwU8&t=113s>

h) „Siła piłki nożnej” – spotkanie ze Stefanem Szczepkiem, dziennikarzem sportowym „Rzeczpospolitej” (22 kwietnia 2021 roku);

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 722

więcej:

https://www.facebook.com/watch/live/?v=749835099060760&ref=watch_permalink

<https://www.youtube.com/watch?v=Rn8IPhUtklo>

i) „Legenda Kazimierza Górskiego” – spotkanie online z Mirosławem Wlektym, reporterem i autorem książek (6 kwietnia 2021 roku);

spotkanie online, bez udziału publiczności

liczba wyświetleń: 803

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/2230743483725975>

j) Cykl „Mozaika górnośląska”: „Sztuka sakralna na Górnym Śląsku wobec dyskursów narodowych” (25 maja 2021 roku) – spotkanie z dr. Jerzym Gorzelikiem

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

w spotkaniu wzięło udział 15 osób

liczba wyświetleń: 798

więcej: <https://www.facebook.com/501976633171333/videos/2890481977935241>

k) „Czy tyski hokej wróci na tron?” – spotkanie z Krzysztofem Majkowskim, trenerem GKS-u Tychy; goście specjaliści: Adam Bagiński i Arkadiusz Sobecki – szkoleniowcy GKS-u Tychy (16 września 2021 roku);

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

w spotkaniu wzięło udział 19 osób

liczba wyświetleń: 754

więcej: <https://www.facebook.com/MuzeumMiejskieTychach/videos/318723483345694>

<https://www.facebook.com/TyskaGaleriaSportu/videos/318721246679251>

<https://www.youtube.com/watch?v=CGqSGweclQo>

l) Cykl „Mozaika górnośląska”: Spotkanie ze Zbigniewem Rokitą, autorem książki „Kajś”, wyd. Wydawnictwo Czarne (28 października 2021 roku)

spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live

w spotkaniu wzięły udział 123 osoby

liczba wyświetleń: 1 100

więcej: <https://www.facebook.com/MuzeumMiejskieTychach/videos/574531193667114>
<https://www.youtube.com/watch?v=aW6F0mWYPkE>
m) „Jak to się robi w czeskiej lidze?” – spotkanie z Bartoszem Ciurą i Filipem Komorskim (30 listopada 2021 roku);
spotkanie z udziałem publiczności streamingowane live
w spotkaniu wzięło udział 20 osób
liczba wyświetleń: 799
więcej: <https://www.facebook.com/MuzeumMiejskieTychach/videos/211825767802283>
<https://www.facebook.com/TyskaGaleriaSportu/videos/211821731136020>
<https://www.youtube.com/watch?v=Rb7rb37mtKY>
<https://www.youtube.com/watch?v=3MjjjUPKNkQ>

10. Wojewódzki Konkurs Wiedzy o Regionie Silesia Incognita 2021.

12 czerwca 2021

Piąta edycja Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Regionie „Silesia Incognita”, organizowana przez Muzeum Miejskie w Tychach wraz ze Szkołą Podstawową nr 37 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Kornela Makuszyńskiego w Tychach. To konkurs dla uczniów starszych klas szkół podstawowych (V–VIII) z województwa śląskiego. Składa się z dwóch etapów. Eliminacje polegają na przygotowaniu prezentacji poświęconej wybranej postaci, miejscu lub wydarzeniu z dziejów Śląska. Natomiast podczas finału ocenie podlegała wiedza autorów 30 najwyższej ocenionych prezentacji – podczas zmagañ finałowych czekały nowe konkurencje, gwarantujące jeszcze więcej emocji. Finał konkursu, ogłoszenie wyników i wręczenie nagród odbyły się 12 czerwca 2021 roku w Szkole Podstawowej nr 37 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Kornela Makuszyńskiego w Tychach. Już drugi raz patronat honorowy nad konkursem objął Łukasz Kohut, poseł Parlamentu Europejskiego IX kadencji, a patronem merytorycznym jest Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach. Nagroda główna, ufundowana przez patrona honorowego to wyjazd zwycięskiej drużyny do Parlamentu Europejskiego w Brukseli! Na pozostałych finalistów czekały również inne atrakcyjne nagrody rzeczowe oraz karty podarunkowe.

Wśród jurorów: historyk Michał Dzióbek (przewodnik, Śląskie Centrum Wolności i Solidarności) – przewodniczący jury, historyczka sztuki Aleksandra Gorzelik (nauczycielka, konsultantka w Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach), etnolożka Klaudia Rokseła (Gryfnie) i reportażystka Dorota Brauntsch (autorka książki „Domy bezdomne”).

Nabór zakończył się 12 marca 2021 roku. Na konkurs wpłynęło 91 zgłoszeń drużyn z 60 szkół z 30 miejscowości: 182 uczniów przygotowanych przez 62 nauczycieli, z czego 25 nauczycieli przygotowało więcej niż jedną drużynę! Uczniowie i nauczyciele zgłosili się z: Bytomia (6 drużyn z 4 szkół), Chełma Śląskiego (1 drużyna z 1 szkoły), Czerwionki–Leszczyn (2 drużyny z 1 szkoły), Dąbrowy Górniczej (2 drużyny z 1 szkoły), Gliwic (5 drużyn z 3 szkół), Gogołowej (2 drużyny z 1 szkoły), Jastrzębia–Zdroju (2 drużyny z 1 szkoły), Katowic (18 drużyn z 12 szkół), Kuźni Raciborskiej (1 drużyna z 1 szkoły), Lysek (2 drużyny z 1 szkoły), Łazisk Górnych (2 drużyny z 2 szkół), Markłowic (2 drużyny z 1 szkoły), Mysłowic (1 drużyna z 1 szkoły), Ornontowic (1 drużyna z 1 szkoły), Orzesza (3 drużyny z 2 szkół), Palowic (1 drużyna z 1 szkoły), Piekar Śląskich (1 drużyna z 1 szkoły), Przegędzy (2 drużyny z 1 szkoły), Pszowa (2 drużyny z 1 szkoły), Rudy Śląskiej (4 drużyny z 3 szkół), Rudzicy (1 drużyna z 1 szkoły), Rudzińca (2 drużyny z 1 szkoły), Rybnika (5 drużyn z 4 szkół), Siemianowic Śląskich (6 drużyn z 3 szkół), Sławkowa

(2 drużyny z 1 szkoły), Świętochłowic (3 drużyny z 2 szkół), Tarnowskich Gór (3 drużyny z 2 szkół), Toszka (2 drużyn z 1 szkoły), Tychów (6 drużyn z 4 szkół) i Zabrze (1 drużyna z 1 szkoły). Do finału konkursu zakwalifikowało się 30 drużyn z 25 szkół z 17 miejscowości: 60 uczniów przygotowanych przez 25 nauczycieli, z czego 7 nauczycieli przygotowało więcej niż jedną drużynę! W finale spotkali się uczniowie i nauczyciele z: Bytomia (1 drużyna z 1 szkoły), Gogołowej (2 drużyny z 1 szkoły), Katowic (8 drużyn z 7 szkół), Łazisk Górnych (1 drużyna z 1 szkoły), Markłowic (1 drużyna z 1 szkoły), Mysłowic (1 drużyna z 1 szkoły), Przegędzy (1 drużyna z 1 szkoły), Pszowa (1 drużyna z 1 szkoły), Rudy Śląskiej (1 drużyna z 1 szkoły), Rudzicy (1 drużyna z 1 szkoły), Rudzińca (2 drużyny z 1 szkoły), Rybnika (4 drużyny z 3 szkół), Siemianowic Śląskich (1 drużyna z 1 szkoły), Sławkowa (2 drużyny z 1 szkoły), Toszka (1 drużyna z 1 szkoły), Tychów (1 drużyna z 1 szkoły) i Zabrze (1 drużyna z 1 szkoły).

Laureaci:

I miejsce:

Aleksandra Morawiec i Anna Musioł (nauczycielka: Joanny Malec) ze Szkoły Podstawowej im. Pawła Stalmacha w Przegędzy / 74,75 pkt.

II miejsce:

Aleksandra Tekla i Marcelina Szolich (nauczycielka: Wioleta Gołąbek) ze Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rudzińcu, Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Rudzińcu / 74 pkt.

III miejsce:

Julia Szlęzak i Wiktoria Węgrzyn (nauczycielki: Mariola Rokicka i Agnieszka Mroczkowska-Szopa) z Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Sławkowie / 73,5 pkt.

IV miejsce:

Szymon Sidło i Marta Szczotka (nauczycielka: Ewa Tomsia) ze Szkoły Podstawowej nr 59 im. Jana Matejki w Katowicach / 68,75 pkt.

V miejsce:

Aleksandra Cimoch i Julia Wesołowska (nauczycielka: Marta Pogoda) ze Szkoły Podstawowej nr 6 im. ks. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego w Bytomiu / 68,5 pkt.

VI miejsce:

Lilianna Banasiewicz i Wiktoria Leśniewicz (nauczycielka: Bożena Małachowska) z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Jana Pawła II w Rudzicy / 63,75 pkt.

11. Pozostałe działania edukacyjne:

opracowanie programu edukacyjnego na czas ferii – dwa scenariusze zajęć (do pobrania), bazujące na wirtualnej mapie-archiwum ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Tychach „ABC – Architektura Bliżej Ciebie”, zawierającej bogate zbiory fotografii Miasta Tychy z lat 1951–1989: „Mój miejski skarb” i „Kiedyś byłeś w moim wieku”.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I BADAWCZA ZESPOŁU MUZEALNEGO

1. Dział Urbanistyki, Architektury i Sztuk Wizualnych: kustosz dyplomowany dr Patryk Oczko oraz asystent Mateusz Miłoś

a) przygotowania do wystawy Księżniczki i dziewczyny (kuratorzy: Irma Kozina i Patryk Oczko, scenografia: Łukasz Błażejewski) – koordynacja merytoryczna i gromadzenie prac: Aneta Baenisch-Juda, Dorota Hadrian, Ewa De Iulis Błaszak, Agnieszka Cieślińska-Kawecka, Ilona Kanclerz, Barbara Ptak, Weronika Siupka, Monika Starowicz, Agata Szymanek, Monika Starowicz, Ewa Zawadzka, Joanna Zdzienicka-Obątek (P. Oczko, M. Miłoś)

- b) przygotowywanie katalogu wystawy Księżniczki i dziewczyny (projekt graficzny: Zofia Oslislo-Piekarska, redakcja i korekta: Małgorzata Słonka) – koordynacja prac i tekst pt. Księżniczki i dziewczyny – tyskie konteksty (P. Oczko)
- c) przygotowywanie monografii Franciszka Wyleżucha – współpraca z redaktorką Pauliną Bieniek, projektantką Zofią Oslislo oraz fotografem Arturem Pławskim (P. Oczko)
- d) kwerendy u osób związanych z budową miasta i tyskim środowiskiem artystycznym: Bożena Włodarczyk, Ewa Dziekońska, Franciszek Wyleżuch, Wojciech Czech, Grzegorz Ratajski, Stanisław Mazuś (P. Oczko)
- e) wizyta studialna i kwerenda w Muzeum Architektury we Wrocławiu w związku z kształtowaniem nowego, urbanistyczno-architektonicznego profilu działalności muzeum (P. Oczko, M. Miłoś)
- f) pozyskiwanie do zbiorów muzeum dorobku projektowego architektów związanych z Tychami – Bożeny i Janusza Włodarczyków, Wacława Jaciowa (P. Oczko, M. Miłoś)
- g) wstępne opracowanie projektów Teatru Małego w Tychach oraz dorobku projektowego Bożeny i Janusza Włodarczyków i in. na potrzeby dokumentów darowizny na rzecz Muzeum Miejskiego w Tychach (M. Miłoś)
- h) przygotowywanie merytoryczne wakacyjnych spacerów po mieście – cykl W stronę nowoczesności (M. Miłoś)
- i) opracowanie merytoryczne i dobór materiału ikonograficznego Szlaku Miejskiego Tychy. Współpraca z KLAR Studio: Magdalena Dziedzic i Marcin Kasperek (M. Miłoś)
- j) współpraca z mediami – wywiady na temat kolejno przygotowywanych wydarzeń oraz publikacji dla m.in.: Radio Express FM, Polskie Radio Program II (P. Oczko, M. Miłoś)
- k) współpraca z jednostkami Urzędu Miasta Tychy w zakresie planów konserwacji i remontów obiektów architektury oraz sztuki w przestrzeni publicznej:
 - modernizacja budynku Teatru Małego w Tychach (P. Oczko, M. Miłoś)
 - konkurs na mural na budynku Szkoły Podstawowej nr 22 w Tychach im. Rafała Pomorskiego (P. Oczko)
- l) podjęcie współpracy z Narodowym Instytutem Architektury i Urbanistyki w celu podjęcia przygotowań do wystawy monograficznej Stanisława Niemczyka (P. Oczko)
- ł) przygotowania do wystawy organizowanej we współpracy ze studentami studiów podyplomowych z historii sztuki – temat: motywy industrialne w malarstwie i grafice ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Tychach (P. Oczko, otwarcie planowane na marzec 2022)
- m) prace nad przyszłą wystawą stałą dotyczącą architektury i urbanistyki miasta Tychy – wstęp do przygotowań zagadnień scenariuszowych (P. Oczko, M. Miłoś)
- n) wykonywanie bieżących kwerend na potrzeby zewnętrzne (P. Oczko, M. Miłoś)

2. Dział Fotografii – adiunkt Ewelina Lasota oraz dokumentalista Barbara Kopia

a. Projekt badawczy na temat Tyskiego Klubu Fotograficznego Kron.

Projekt przewidziany na lata 2021–2022 zakłada:

- ustalenie ram czasowych, w jakich działał Kron,
- ustalenie składu Kronu, w tym osób kluczowych,
- przeprowadzenie wywiadów z fotografami działającymi w Kronie oraz z osobami mogącymi zarysować kontekst historyczny i społeczno-kultowy przełomu lat 70. i 80. XX w. w Tychach; -
- transkrypcja wywiadów,
- kwerendy biblioteczne, kwerendy w zbiorach prywatnych i muzeach,
- zapoznanie się z literaturą przedmiotu, m.in. na temat historii fotografii, fotografii na Śląsku, antropologii krajobrazu itp.

- napisanie tekstu krytycznego,
- przygotowanie wystawy/publikacji.

W pierwszym półroczu 2021 roku zrealizowano trzy wywiady z byłymi członkami Kronu, Krzysztofem Pileckim (3.03.2021), Michałem Całą (27.03.2021) i Tadeuszem Klubą (18.05.2021). Ustalono że wraz z nieżyjącym już Mieczysławem Wielomskim stanowili oni trzon Kronu, aktywnego w latach 1976–1983. Przeprowadzono także wywiad ze Stanisławem i Bożeną Sputo z Jastrzębskiego Klubu Fotograficznego „Niezależni” (19.05.2021), z którym Kron utrzymywał kontakty. Wszystkie wywiady zostały poddane transkrypcji i autoryzacji.

W drugiej połowie 2021 roku w muzeum odbyły się dalsze spotkania, mające na celu zacieśnić współpracę z Kronowcami. Dnia 30.09.2021 Krzysztof Pilecki przedstawił muzeum zestaw odbitek pozytywowych na papierze z lat 70./80. autorstwa wszystkich Kronowców, co przez pierwszy pozwoliło na tak wnikliwy wgląd w twórczość klubu. Dnia 28.10.2021 muzeum odwiedził Tadeusz Kluba, który poza fotografiami powstałymi w okresie kronowskim zaoferował muzeum zbiór negatywów powstałych w okresie, gdy fotografował dla tygodnika „Solidarność Jastrzębie” (1980–1981) – materiał w opracowaniu. W grudniu 2021 roku pozyskano pierwsze fotografie do zbiorów.

b. Rozpoczęcie projektu badawczego pt. *Zakład stoi. Historie tyskich zakładów fotograficznych 1934–1990* (Barbara Kopia, Ewelina Lasota). Projekt przewidziany na lata 2021–2024.

Zakres prac zrealizowanych w 2021 roku:

nawiązanie współpracy z Cechem Rzemiosł w Tychach (kwerenda),
przeprowadzenie wywiadów z wybranymi fotografami.

W pierwszym półroczu 2021 roku zrealizowano dwa wywiady: z Beatą Zakrzewską właścicielką Studia fotograficznego Foto Beata przy Rynku 1–7, Tychy (9.02.2021) oraz z Czesławem Franczykiem prowadzącym Salon Foto.com przy al. Niepodległości 87, Tychy (10.03.2021). Wywiady po transkrypcji, w trakcie autoryzacji.

Przeprowadzono także wywiad z Marią Czarnecką, która wraz z siostrą Urszulą Klimontowicz od końca lat 50. prowadziła sklep Foto-Optyka, najpierw przy ul. Bibliotecznej, obecnie przy Grota Roweckiego 57 (rozmowa przeprowadzona w styczniu 2021 r.). W sklepie zaopatrywali się lokalni fotografowie. Transkrypt w przygotowaniu.

W drugiej połowie roku udało się nawiązać kontakt z Weroniką Trochą-Krutak, która pomogła pozyskać informacje nt. zakładu fotograficznego prowadzonego w Tychach w latach 70. przez jej wujka Piotra Trochę.

c. Rozpoczęcie projektu badawczego na temat Tyskiego Klubu Fotograficznego Kron (Barbara Kopia, Ewelina Lasota). Projekt przewidziany na lata 2021–2023.

Zakres prac zrealizowanych w 2021 roku:

zebranie podstawowych informacji nt. Kronu; przeprowadzenie wywiadów;
kwerendy w zbiorach prywatnych i muzeach;

pozyskanie do zbiorów pierwszej partii fotografii Kronowców;

przygotowanie wniosku grantowego do MKiDN na dofinansowanie wystawy i katalogu (2022/2023).

W pierwszym półroczu 2021 roku zrealizowano trzy wywiady z członkami Kronu, Krzysztofem Pileckim (3.03.2021), Michałem Całą (27.03.2021) i Tadeuszem Klubą (18.05.2021). Ustalono że wraz z nieżyjącym już Mieczysławem Wielomskim stanowili oni trzon Kronu, klubu fotograficznego działającego w Tychach w latach 1976–1983. Przeprowadzono także wywiad ze Stanisławem i Bożeną Sputo z Jastrzębskiego Klubu Fotograficznego „Niezależni”

(19.05.2021), z którym Kron utrzymywał kontakty. Wszystkie wywiady zostały spisane i autoryzowane.

W drugiej połowie 2021 roku w muzeum odbyły się dalsze spotkania, mające na celu zacieśnić współpracę z Kronowcami. Dnia 30.09.2021 Krzysztof Pilecki przedstawił muzeum zestaw odbitek pozytywowych na papierze z lat 70./80. autorstwa wszystkich Kronowców, co przez pierwszy pozwoliło na tak wnikliwy wgląd w twórczość klubu. Dnia 28.10.2021 muzeum odwiedził Tadeusz Kluba, który poza fotografiami powstałymi w okresie kronowskim zaoferował muzeum zbiór negatywów powstałych w okresie, gdy fotografował dla tygodnika „Solidarność Jastrzębie” (1980–1981) – materiał w opracowaniu. W grudniu 2021 roku pozyskano pierwsze fotografie do zbiorów.

WYDAWNICTWA / PUBLIKACJE

1. P. Oczko, *Franciszek Wyleżuch, Tychy 2021.*

Monografia twórczości artysty związanego z Tychami, wydana z okazji dziewięćdziesiątych urodzin twórcy. Tyszenie na każdym kroku stykają się z jego zapierającymi dech realizacjami plastycznymi. Nic tak nie dodaje koloru Tychom jak niesamowite mozaiki Franciszka Wyleżucha!

Katalog wyjątkowego artysty, którego prace są nierozdzielnie związane z Tychami. Autor, dr Patryk Oczko to znawca twórczości Franciszka Wyleżucha i samych Tychów. Na jego dorobek artystyczny składają się grafika warsztatowa, użytkowa i malarstwo. Równorzędnym nurtem działalności artysty była współpraca ze środowiskiem architektów, w ramach której wykonywał monumentalne dekoracje mozaikowe, malarskie i płaskorzeźbione na elewacjach budynków użyteczności publicznej oraz w ich wnętrzach. Tyszenie z twórczością Mistrza stykają się na co dzień w przestrzeni miejskiej i znają jego charakterystyczne mozaiki, np. z dawnego Zakładu Elektroniki Górniczej oraz z symbolem olimpijskim w Sportowej Szkole Podstawowej.

Tekst okraszony jest wysmakowanymi fotografiami prac – zarówno tych z tyskiej przestrzeni publicznej, ale i grafik oraz malarstwa. Za projekt graficzny i skład odpowiada Zofia Oslisło-Piekarska, co daje gwarancję, że to również wysmakowane edytorsko i zaprojektowane z dbałością o detal wydawnictwo. To obowiązkowa lektura dla osób zainteresowanych dziejami i historią Tychów.

Publikacja wydana wspólnie z Miastem Tychy.

2. P. Oczko, *Tychy – miasto wielowymiarowe, [w:] Dziewczyny z osiedla, Tychy 2021.*

3. P. Zawadzki *Alfabet TGS*

publikacje dot. historii sportu w tygodniku "Twoje Tychy"

23 odcinki: B jak Jan Bielenin – 5.01., W jak wielka ucieczka – 12.01., S jak Stadion Tychy – 19.01., G jak groźba Janusza Wójcika – 26.01., S jak sensacja na ringu – 2.02., J jak Jaworzno – 9.02., J jak Ginter Jendyczek – 23.02., D jak druga liga – 9.03., S jak strumienie szampana – 16.03., F jak fantazja kibiców – 6.04., D jak dziób pingwina – 13.04., M jak Aleksander Mandziara – 18.05., R jak Barbara Rembiesa – 22.06., T jak testosteron – 6.07., W jak wandale na Engelsa – 20.07., P jak pięć lat TGS – 3.08., B jak Michał Belica – 24.08., C jak cele i zadania – 31.08., P jak panie kopią piłkę – 21.09., S jak sportowiec Wejchert – 5.10., Z jak Piotr Zdunek – 26.10., Ś jak Krzysztof Śmiełowski - 16.11., P jak Jerzy Pawłowski – 21.12.

4. Irma Kozina, Patryk Oczko: *Księżniczki i dziewczyny*, Tychy 2021

katalog wystawy (nakład: 300 egzemplarzy)

Wydawnictwo podsumowujące i dopełniające ekspozycję prezentowaną w Muzeum Miejskim w Tychach od 14 maja do 16 października 2021 roku. Wystawa była prezentacją twórczości dwunastu współczesnych artystek, które na zaproszenie kuratorów wystawy – dr hab. Army Koziny i dr. Patryka Oczki – podjęły swoiście pojmowany dialog z historią, składając swoją twórczością hołd kobietom działającym na przemysłowym Górnym Śląsku w XIX i XX wieku.

Ekspozycja prezentowała współczesne artystki twórczo związane z naszym regionem, pracujące w różnym medium (malarstwo, grafika, instalacje przestrzenne, wideoart, projektowanie graficzne, projektowanie ubioru, interwencje społeczne). Wśród nich: Anita Baenisch–Juda, Judyta Bernaś, Agnieszka Cieślińska–Kawecka, Dorota Hadrian, Ewa de Iulis Błaszak, Ilona Kanclerz, Weronika Siupka, Sybilla Skałuba, Monika Starowicz, Agata Szymanek, Ewa Zawadzka i Joanna Zdzienicka–Obątek.

Współczesne artystki w niebanalny i świeży sposób nawiązały do losów kobiet ważnych dla historii przemysłowego Górnego Śląska w XIX i XX wieku. Wśród nich znajdziemy zarówno przedstawicielki arystokracji (Daisy Hochberg von Pless) i wielkich śląskich rodów przemysłowców (Waleska von Tiele–Winckler, Matka Ewa von Tiele–Winckler, La Paiva – Blanka Henckel von Donnersmarck, Fryderyka Karolina von Reden, Joanna von Schaffgotsch), powojenne tyskie architektki (Hanna Adamczewska–Wejchert i Maria Czyżewska „Murka”), jak i wybitne naukowczynie (noblistka Maria Goeppert–Mayer) i artystki (aktorka Aleksandra Śląska, kostiumolożka Barbara Ptak). Zaprezentowany na wystawie dialog współczesności z tradycją był żywy i pasjonujący.

Katalog zawiera teksty kuratorów – wprowadzające w ideę ekspozycji oraz nakreślające najważniejsze dla jej twórców konteksty – a także biogramy księżniczek i artystek oraz reprodukcje prac. Tekst dr hab. Army Koziny prezentuje zamysł i intencję stworzenia wystawy. Tekst dr. Patryka Oczki przybliży lokalne, tyskie konteksty „Księżniczek i dziewczyn”. Dopełnienie stanowi analiza dramaturgii wystawy, w którą wprowadza Irma Kozina.

To propozycja wystawiennicza nie tylko dla śledzących trendy w sztuce współczesnej, ale poruszająca ważne wątki lokalnej herstorii w szerszym europejskim kontekście, pokazująca ich wagę i aktualność.

5. *Osiedle A, czyli pierwsze* – seria wydawnicza „Historia mówiona”

(nakład: 300 egzemplarzy)

Publikacja jest podsumowaniem projektu „My z osiedla A” – badań i gromadzenia zapisów historii mówionej prowadzonych od 2020 roku wśród mieszkańców tyskiego Osiedla A – najstarszego osiedla „Nowych Tychów”, bo pierwszego wzniesionego po podjęciu decyzji o rozbudowie dawnej osady w 1951 roku. Dzięki dotychczasowym działaniom wśród i wspólnie ze społecznością Osiedla, jak tym prowadzonym od 2018 roku w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Tychy, wiemy, że to zbiorowość szczególna. Tę „wielobarwną” społeczność tworzą niejednokrotnie osoby pochodzące z różnych, dalekich zakątków Polski. Część mieszka tu od dziecka, niektórzy sprowadzili się w młodości. Za każdym razem są to jednak świadkowie wyjątkowych przemian, przez doświadczenie specyfiki czasów, przechowujący indywidualną pamięć o nich. Wielu z nich to ludzie starsi lub w sędziwym wieku, których świadectwa czasów narażone są na bezpowrotną utratę.

Finalnie przeprowadzono 11 wywiadów, z których najciekawsze wątki zostały zaprezentowane w publikacji.

6. Mariola Freiherr-Trukała, *Dzieje kościoła w Cielmicach na podstawie zachowanych kronik parafialnych i innych materiałów archiwalnych*, Tychy 2021.

(nakład: 800 egzemplarzy)

Publikacja wydana z okazji 75-lecia poświęcenia pierwszego kościoła oraz 50. Rocznicy konsekracji obecnej świątyni. Materiał zebrała i opracowała Mariola Freiherr-Trukała. Wsparcia merytorycznego udzieliła Agnieszka Ociepa-Weiss. Publikacja została wydana w ramach budżetu obywatelskiego.

PROMOCJA

1. Działania promocyjne:

- a. Pozyskanie patronów medialnych wystawy „Księżniczki i dziewczyny” („Gazeta Wyborcza”, Tygodnik „Twoje Tychy”, „Notes na 6 Tygodni”, Magazyn „Szum”, Tychy.pl, Exspace.pl).
- b. Pozyskanie patronów medialnych konferencji popularnonaukowej z okazji 5-lecia Tyskiej Galerii Sportu „Jak opowiadać o sporcie w muzeum – między kreacją a narracją” („Gazeta Wyborcza”, Dziennik „Sport”, Tygodnik „Twoje Tychy”, Magazyn „Kopalnia – Sztuka Futbolu”, Tychy.pl, Niezwykłe Opowieści Sportowe).
- c. Działania promocyjne związane z wystawami i wydarzeniami oraz bieżącą działalnością Muzeum Miejskiego w Tychach, w tym Tyską Galerią Sportu (redagowanie tekstów do materiałów promocyjnych, współpraca z projektantami graficznymi, opracowanie informatorów, ulotek, zaproszeń i plakatów).
- d. Administrowanie stroną internetową Muzeum Miejskiego w Tychach www.muzeum.tychy.pl (98 793 odsłon, 20 119 użytkowników + strona internetowa ABC – Architektura Blżej Ciebie. Tychy 1951–1989. Archiwum fotografii miasta www.abc.tychy.pl – brak danych statystycznych z powodu braku aktywnego narzędzia do monitoringu (Google Analytics).
- e. Administrowanie profilem Muzeum Miejskiego w Tychach na portalu społecznościowym Facebook (5 964 polubień, 6 116 obserwatorów oraz 17 248 zasięg organiczny postów).
- f. Administrowanie profilem Muzeum Miejskiego w Tychach na portalu społecznościowym Intagram (1 226 obserwujących).
- g. Administrowanie profilem Muzeum Miejskiego w Tychach na portalu YouTube (35 subskrypcje, 5 500 wyświetleń filmów).
- h. Poszerzanie grupy odbiorców treści w social mediach o osoby niewidome i niedowidzące poprzez tworzenie opisów audiodekrypcyjnych fotografii, publikowanych w sobotnim cyklu „ABC – Architektura Blżej Ciebie” na fanpage’u Muzeum w serwisie społecznościowym Facebook.
- i. kontakty z mediami – prasą, radiem, telewizją, portalami internetowymi i administratorami fanpage’y (116 wzmianek w prasie drukowanej, 522 wzmianki w serwisach internetowych, 73 emisje w stacjach radiowych, 5 emisji w stacjach telewizyjnych).
- j. Informowanie mediów, instytucji, szkół oraz innych placówek, a także osób prywatnych o przedsięwzięciach realizowanych przez Muzeum Miejskie w Tychach.
- k. Stała współpraca z: „Gazetą Wyborczą Katowice”, tyskim oddziałem „Dziennika Zachodniego”, tygodnikiem „Twoje Tychy”, Programem 1 Polskiego Radia, Programem 2 Polskiego Radia, Radiem Katowice, Radiem Express FM, Radiem Zet Chilli, Radiem eM, Radiem Złote Przeboje, Radiem TOK FM, Radiem CCM, Radiem Eska Śląska, Radiem 357, TVP 3 Katowice, portalami internetowymi tychy.pl, tychy.info, nowinytyskie.pl, slaskaopinia.pl.

l. Organizacja widowni wydarzeń odbywających się w Muzeum Miejskim w Tychach oraz online.

ł. Sporządzanie dokumentacji fotograficznej wystaw i wydarzeń muzealnych, zlecenie wykonania dokumentacji przez zewnętrznych fotografów.

m. Prowadzenie statystyki zwiedzających, uczestników wydarzeń, lekcji muzealnych, oprowadzań po wystawach i warsztatach.

n. sprzedaż wydawnictw i gadżetów.

o. przygotowanie zgłoszeń do konkursów:

– nagroda Marszałka Województwa Śląskiego za wydarzenie muzealne roku 2020 (organizator: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego) – publikacja „**Kronika szkoły w Paprocanach**” (kategoria: publikacje książkowe),

– konkurs „Najpiękniejsze Książki Roku 2020” (organizator: Polskie Towarzystwo Wydawców Książek) – publikacja „**Kronika szkoły w Paprocanach**” (kategoria: książki naukowe, popularnonaukowe (humanistyczne),

– konkurs designu „Śląska Rzecz 2020” (organizator: Zamek Cieszyn) – publikacja „**Kronika szkoły w Paprocanach**” zaprojektowana przez Tomasza Bierkowskiego (kategoria: grafika użytkowa),

– konkurs na najbardziej rozwojową inicjatywę dla dzieci w wieku 0–14 lat „Słoneczniki” (organizator: portal CzasDzieci.pl) – wystawa czasowa „*Raz widziałem przy niedzieli rybki srebrne trzy w kąpielu... W świecie ilustracji i rzeźb Józefa Wilkonია*” wraz z wydarzeniami edukacyjnymi (kategorie: „przyroda” i „sztuki wizualne”), scenariusze edukacyjne do wirtualnej mapy–archiwum „ABC – Architektura Blżej Ciebie” (kategoria: „sztuki wizualne”).

2. Konkursy:

a. konkurs designu „Śląska Rzecz 2020” (organizator: Zamek Cieszyn) – nominacja do wystawy w kategorii „grafika użytkowa” – publikacja „**Kronika szkoły w Paprocanach**” zaprojektowana przez Tomasza Bierkowskiego;

b. konkurs „Najpiękniejsze Książki Roku 2020” (organizator: Polskie Towarzystwo Wydawców Książek) – nominacja do nagród i wyróżnień w kategorii „książki naukowe, popularnonaukowe (humanistyczne) – publikacja „**Kronika szkoły w Paprocanach**”;

c. konkurs na najbardziej rozwojową inicjatywę dla dzieci w wieku 0–14 lat „Słoneczniki” (organizator: portal CzasDzieci.pl) – nagrody:
w kategorii „sztuki wizualne”

– Statuetka Złotego Słonecznika dla wystawy czasowa „*Raz widziałem przy niedzieli rybki srebrne trzy w kąpielu... W świecie ilustracji i rzeźb Józefa Wilkonია*” wraz z wydarzeniami edukacyjnymi;

w kategorii „przyroda”:

– Statuetka Złotego Słonecznika dla warsztatów architektoniczno–urbanistycznych dla dzieci „Mniejsi mieszkańcy miast” (z cyklu „Tychy – TY je kształtujesz”).

3. Udział w szkoleniach/warsztatach/webinariach w charakterze prelegentów:

„Silesia Incognita – rozwijanie kreatywności na zajęciach edukacji regionalnej”, organizator: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach (22 stycznia 2021): omówienie piątej edycji Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Regionie „Silesia Incognita 2021” – prezentacja zasad uczestnictwa i regulaminu, w tym profilowanie adresatów;

„ABC – Architektura Bliżej Ciebie – czyli o wykorzystywaniu w edukacji archiwów fotograficznych” Festiwal Edukacyjny „Nowe inspiracje 2021” online, organizator: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach (16 kwietnia 2021).

4. Udział w szkoleniach/warsztatach/webinariach:

a) „Wstęp do audiodeskrypcji w muzeum”, organizator: Małopolski Instytut Kultury w Krakowie (11–12 maja 2021),

b) „Muzealny think–tank. Postwzrost w muzeach”, organizator: Muzeum Polin i Muzeum Sztuki Nowoczesnej (24–25 maja 2021, 17–18 czerwca 2021, 20–21 września 2021 i 14–15 października 2021),

„Redagowanie treści dostępnej strony internetowej”, organizator: Fundacja Widzialni (21 grudnia 2021).

STATYSTYKA

Z powodu pandemii SARS-Covid 19 Muzeum Miejskie w Tychach było zamknięte dla publiczności w okresach: 1 – 31 stycznia oraz 20 marca – 3 maja 2021

Dane statystyczne – frekwencja w Starym Magistracie i Tyskiej Galerii Sportu (wystawy, wydarzenia i działania edukacyjne):

zwiedzanie wystaw:

1. 4 wystawy czasowe i 1 wystawę stałą zwiedziło około 934 osób:

„Praca i życie codzienne kobiet w Tychach na fotografiach w latach 1955–1989” od 1 czerwca 2020 roku do 31 marca 2021 roku (Galeria Muzeum Miejskiego w Tychach, Centrum Medyczne „Paprocany”) – około 100 zwiedzających

„To idzie młodość. Życie sportowe na placu budowy socjalizmu” od 18 października do 6 listopada 2020 oraz od 2 lutego do 19 marca 2021 (Stary Magistrat) – 198 zwiedzających (wystawa dostępna od 2 lutego do 19 marca 2021)

„Narodziny klubu. 50 lat Górniczego Klubu Sportowego Tychy (1971–2021)” od 4 maja do 31 grudnia 2021 roku (Galeria Muzeum Miejskiego w Tychach, Centrum Medyczne „Paprocany”) – około 300 zwiedzających

„Księżniczki i dziewczyny” od 14 maja do 16 października 2021 (Stary Magistrat) – 1 185 zwiedzających

„LACUS czyli JEZIORO” od 26 listopada do 31 grudnia 2021 (Stary Magistrat) – 137 zwiedzających

wystawa stała „Sportowa strona miasta. Historia. Wydarzenia. Mistrzowie” (Tyska Galeria Sportu) – 536 zwiedzających (wystawa dostępna od 1 lutego do 19 marca 2021 i od 1 września do 31 grudnia 2021 roku)

2. oprowadzania kuratorskie:

w 51 oprowadzaniach wzięło udział 601 osób

3. wydarzenia (odczyty/prelekcje/spotkania):

w 14 wydarzeniach wzięło udział 214 osób

4. wydarzenia (seanse filmowe):

w 2 wydarzeniach wzięły udział 84 osoby

5. sesje i seminaria naukowe/sympozja:

w 1 konferencji popularnonaukowej wzięły udział 52 osoby

6. warsztaty:

w 27 warsztatach wzięło udział 158 uczestników

7. spacer edukacyjne:

w 19 spacerach wzięło udział 198 osób

8. konkursy:

w 1 konkursie wzięło udział około 244 osoby

9. lekcje muzealne:

zrealizowano 7 tematów lekcji muzealnych – w 11 zajęciach wzięło udział 215 uczestników ogółem:

w 126 wydarzeniach wzięło udział 1 766 osób

10. Dane statystyczne – inne dane, dotyczące mediów społecznościowych dla Tyskiej Galerii Sportu:

a) profil Tyskiej Galerii Sportu na portalu społecznościowym Facebook (4 064 polubień).

b) profil Tyskiej Galerii Sportu na portalu społecznościowym Instagram (445 obserwujących).

c) profil Tyskiej Galerii Sportu na portalu YouTube (259 subskrypcji, 58 867 wyświetleń filmów).

INFORMACJE DODATKOWE

1. Budżet Obywatelski

Koordinacja prac nad publikacją Marioli Freiherr-Trukały dot. historii parafii pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Tychach-Cielmicach (dofinansowanie z Budżetu Obywatelskiego).

2. Projekt Rewitalizacji

„Kultowe osiedle A” –

projekt badań historii mówionej:

Rewitalizacja Osiedla A – „My z osiedla A” – projekt badań historii mówionej:

Projekt badań i gromadzenia zapisów historii mówionej wśród mieszkańców tyskiego Osiedla A – najstarszego osiedla „Nowych Tychów”, bo pierwszego wzniesionego po podjęciu decyzji o rozbudowie dawnej osady w 1951 roku. Dzięki dotychczasowym działaniom wśród i wspólnie ze społecznością Osiedla, jak tym prowadzonym od 2018 roku w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Tychy, wiemy, że to zbiorowość szczególna. Tę „wielobarwną” społeczność tworzą niejednokrotnie osoby pochodzące z różnych, dalekich zakątków Polski. Część mieszka tu od dziecka, niektórzy sprowadzili się w młodości. Za każdym razem są to jednak świadkowie wyjątkowych przemian, przez doświadczenie specyfiki czasów, przechowujący indywidualną pamięć o nich. Wielu z nich to ludzie starsi lub w sędziwym wieku, których świadectwa czasów narażone są na bezpowrotną utratę.

Od września 2020 roku mieszkańcy byli zachęceni do udziału w akcji oraz do zdalnego kontaktu z pracownikami Muzeum. We wrześniu 2020 roku został przeprowadzony wywiad z 2 osobami. W związku z sytuacją epidemiologiczną i wprowadzeniem zaleceń izolacji spotkania musiały zostać odsunięte w czasie. Mieszkańcy kontaktowali się telefonicznie i mailowo (często dołączając archiwalne fotografie z prywatnych albumów), co jest wprowadzeniem do umówienia wywiadu o pielęgnowanej przez nich historii. Dotychczas zgłosiło się 14 chętnych podzielić się swoją historią osób. Po zniesieniu zaleceń izolacji wznowiono wywiady osobiste – finalnie przeprowadzono 11 takich wywiadów. Akcją zwieńczyła publikacja „Osiedle A, czyli pierwsze”, będąca podsumowaniem badań i wywiadów. Wydawnictwo inicjuje serię wydawniczą „Historia mówiona”.

3. Planowana średnioroczna liczba etatów: 13,5 etatu

4. W 2021 roku zaplanowano remont drewnianych okien w siedzibie Muzeum i uzyskano na ten cel dotację w wysokości 40 000,00 zł. Środki na remont w nie zostały pobrane i nie wykonano żadnych prac.

DYREKTOR
MUSEUM MIEJSKIEGO
W TYCHACH
Aleksandra Mazuszczyk

